

– підсистему захисту від інфляції, у якій зазначається план дій, спрямований на мінімізацію втрат, спричинених інфляцією, та максимізацію вигід, які можна отримати внаслідок цього соціально-економічного явища;

– підсистему захисту від коливань валютного курсу, що містить конкретні методи та засоби захисту від негативного впливу коливань курсу національної валюти.

Висновок. Розробка стратегії забезпечення фінансової безпеки залежно від поточного рівня економічної нестабільності у державі є ключовим елементом управління фінансовою безпекою підприємства. Така стратегія по суті являє собою стратегію діяльності підприємства, спрямовану на максимізацію рівня його фінансової безпеки шляхом нейтралізації негативного впливу фактора економічної нестабільності. Залежно від рівнів фінансової безпеки підприємства та економічної нестабільності це може бути стратегія розвитку, стабільності чи скорочення. Враховуючи основні форми впливу економічної нестабільності на фінансову безпеку підприємств, така стратегія має містити наступні складові: підсистему планування та стимулювання збуту продукції, підсистему захисту від інфляції та підсистему захисту від валютних коливань.

Список бібліографічних посилань

1. Д'яконова І. І. Фінансова безпека як складова системи стратегічного управління підприємством. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2013. Вип. 1 (14). С. 102–110.

2. Литовченко О. Ю., Макуха С. А. Оптимізація структури капіталу як складова стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 29. С. 134–136.

3. Пономаренко О. Е. Аналіз рівня фінансової безпеки промислових підприємств у контексті удосконалення стратегії її забезпечення. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 29. С. 169–173.

4. Сабліна Н. В., Кузенко Т. Б. Формування стратегічних карт в рамках реалізації процесу управління фінансовою безпекою підприємства. *Бизнес Інформ*. 2013. № 4. С. 326–331.

5. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства. *Економічний простір*. 2008. № 9. С. 140–148.

Одержано 31.10.2017

УДК 631.16:658.153

Юлія Сергіївна ПЕНЯК,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування

Харківського інституту банківської справи

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ

Важливість методики управління оборотними активами полягає у відображенні головних підходів в управлінні в цілому оборотними активами та окремо їх структурними елементами. Необхідними й важливими складовими елементами системи управління процесами формування та використання оборотних активів виступають їх планування й прогнозування.

Ринкові методи господарювання ставлять нові вимоги до організації реалізації фінансового планування, оскільки підприємства зацікавлені у стабільному та ритмічному функціонуванні. Для досягнення високих результатів необхідно ведення чітко вибудованої, ефективної та обґрунтованої фінансової політики. Значною складовою частиною фінансового менеджменту є механізм управління оборотними активами. Ефективне формування і регулювання структури та обсягу оборотних активів забезпечує оперативність фінансового і виробничого циклів господарської діяльності, позитивно впливає на рівень ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості підприємств України. Саме тому процес управління формуванням оптимального обсягу складових оборотних активів набуває особливої актуальності. Значна питома вага оборотних активів у загальному обсязі активів підприємств та велика кількість їх складових, що відрізняються між собою рівнем ліквідності, джерелами формування, місцем у відтворювальному процесі, рівнем варіабельності та формою функціонування визначають складність формування політики управління оборотними активами.

Одним з елементів механізму управління оборотними активами є фінансове планування, яке являє собою сукупність логічних та фундаментальних узагальнень досвіду фінансової практики підприємств, які ґрунтуються на глибокому розумінні закономірностей цього процесу та його значення в управлінні фінансовими ресурсами підприємства, розкриває суть, цілі, основні завдання та послідовність етапів здійснення [1].

В розробці політики управління оборотними активами необхідно виділити наступні етапи: оцінка складу та аналіз ефективності використання, вибір моделі управління та оптимізація об'єму і структури

оборотних активів, а також забезпечення потреби в ресурсах джерелами покриття.

Так, необхідною умовою підтримання виробництва продукції на певному рівні є постійна наявність частини оборотних активів у матеріальній формі (виробничі запаси). Оптимальний склад виробничих запасів має значний вплив на виробничі результати і фінансовий стан підприємства, оскільки великі понадпланові запаси призводять до заморожування оборотного капіталу, уповільнення його оборотності. Крім того, виникають проблеми з ліквідністю, зростають складські витрати, що негативно впливає на кінцеві результати діяльності. Водночас нестача виробничих запасів також негативно впливає на фінансовий стан підприємства, оскільки зростають ціни за терміновість постачання, зменшується виробництво продукції у зв'язку з його перервним характером, зростають ціни на сировинні ресурси, що призводить до зменшення величини прибутку. Тому кожне підприємство прагне до того, щоб виробництво вчасно і в повному обсязі не тільки забезпечувалося всіма необхідними ресурсами, а й щоб ці ресурси не залежувалися на складах.

Отже, перед підприємствами постають завдання, щоб знайти оптимальне співвідношення між надмірно великими запасами, які спроможні привести до фінансових труднощів, та надмірно малими запасами, небезпечними для стабільного виробництва. Саме тому, на нашу думку, підприємствам для ефективного управління матеріальними запасами доцільно розробити методику організації поставок, що забезпечить як мінімізацію загальних витрат на доставку, зберігання та забезпечення безперебійного функціонування, так і обсягів запасів при оптимальних вкладень капіталу в матеріальні цінності. Для цього можна застосовувати стандартну економічну модель управління запасом матеріалів.

Важливе значення для підтримування поточних запасів на належному рівні мають системи регулювання запасів, а саме: система «максимум – мінімум», «стандартних партій», «стандартних інтервалів» тощо [2].

Крім того, правильне визначення нормативу запасів забезпечує безперервність і безперебійність процесу виробництва, дає змогу ефективно використовувати оборотні активи на кожному підприємстві, що в значній мірі впливає на виконання плану виробництва, реалізації продукції, прибутку та рівня рентабельності. Крім того, обґрунтовані нормативи запасів сприяють зміцненню режиму економії, мінімізації ризику підприємницької діяльності.

Разом з цим, при управлінні оборотними активами важливе значення має врахування принципів підходів до їх формування, тобто

ідеології фінансового управління з позицій співвідношення ризику фінансової діяльності і рівня прибутковості.

Обраний тип політики формування оборотних активів визначає обсяг оборотних активів стосовно загального обсягу операційної діяльності суб'єкта господарювання. Ідеальна стратегічна модель означає, що поточні активи за своєю величиною дорівнюють короткостроковим зобов'язанням. На практиці така модель практично не зустрічається.

Агресивна стратегічна модель означає, що довгострокові пасиви виступають джерелом покриття необоротних активів і тієї мінімальної частини поточних активів, які необхідні для проведення господарської діяльності (системної частини поточних активів). Варіаційна частина поточних активів покривається повністю кредиторською заборгованістю.

Консервативна стратегічна модель передбачає, що і системна, і варіаційна частини поточних активів покриваються довгостроковими пасивами.

Компромісна стратегічна модель є найбільш реальною. У цьому випадку необоротні активи, системна частина поточних активів і половина варіаційної частини поточних активів покриваються довгостроковими пасивами.

Обираючи пропорції коротко- та довгострокових джерел фінансування оборотних активів, підприємство також може обрати консервативну або агресивну стратегію управління короткостроковими зобов'язаннями. Консервативна політика орієнтується на довгострокові джерела фінансування, а агресивна, навпаки, віддає перевагу короткостроковим кредитам та позикам.

Поєднання стратегій управління оборотними активами та джерел їх фінансування формує комплексну політику управління оборотними засобами. Вона може бути консервативною, помірною або агресивною.

Консервативна політика включає комбінацію консервативних стратегій. Помірна поєднує консервативну політику по оборотних активах з агресивною по джерелах фінансування. Агресивна політика комбінує агресивні стратегії. Комплексна консервативна політика знижує ризик та забезпечує меншу віддачу (рентабельність активів), помірна – середній ризик і середню віддачу, агресивна – високий ризик та високу рентабельність використання активів.

Стратегія формування оборотних активів повинна обиратися на підприємстві в залежності від стратегічних цілей підприємства, так, якщо у суб'єкта господарювання стратегічною метою є прибутковість, фінансова стійкість та розширення виробництва, прийнятною буде